

ՕՐԳԱՆ ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄԿՈՒՍԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ
ԿՈՄԻՏԵԻ, ՎՐԱՑԱԿԱՆ ԽՍՀ ԳԵՐԱԳՈՒԹՆ ԽՈՐՀՐԴԻ
ԵՎ ՄԻՆԻՍՏՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ

„ხორუდანი ვრასტან“, (საბჭოთა საქართველო) — საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

ԹԵՐԹԸ ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍՆՈՒՄ 1920 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻՑ

№ 78 (13894) ԵԱԲԱԹ, 7 ՀՈՒԼԻՍԻ 1990 Թ.

გ.ბ.ნ. 8 409.

Խորհրդային Միության Կոմունիստական Կուսակցության XXVIII համագումարը
Ի Ն Ֆ Ո Ր Մ Ա Յ Ի Ո Ն Հ Ա Ղ Ո Ր Դ Ա Գ Ր ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

1990 թվականի հուլիսի 4-ի առավոտյան նիստին նախագահում էր ՌԽՖՍՀ կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար Ի. Կ. Պոլոսկովը:

Համագումարում սկսվեց մտքերի փոխանակությունը քննարկվող հարցերի շուրջը: Մասնակիցների առջև հանդես եկան Ուկրաինայի կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար Ս. Ի. Գուրենկոն, Ստալինոպոլի երկրամասի «Կարաչանո-չերկեսսկստոդ» տրեստի մոնտաժորդների բրիգադավար Ա. Ի. Սկորիկովը, Պենզայի մարզի Ձեմետչինսկի շրջանի «Կիրիլովսկի» խորհրտնառնության տնօրեն Ա. Ա. Պորոուչիկովը, ԽՄԿԿ Մոսկվայի քաղկոմի առաջին քարտուղար Յու. Ա. Պրոկոֆեը, Ռոստովի մարզի «Ռոստսելմաշ» արտադրական միավորման գլխավոր տնօրեն Յու. Ա. Պեսկովը, Ուլբեկստանի կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար, Ուլբեկական ԽՍՀ պրեզիդենտ Ի. Ա. Քարիմովը, Վոլոգդայի մարզի Չերեպովցեյի ԽՍՀՄ 50-ամյակի անվան մետալուրգիական կոմբինատի փականագործների բրիգադավար Յու. Վ. Արխիպովը, ԽՄԿԿ Լենինգրադի մարզկոմի առաջին քարտուղար Բ. Վ. Գիլասպովը, Վրաստանի կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար, Կրազնայան ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության նախագահ Գ. Գ. Գումբարիձեն, Բելոռուսիայի կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար Ե. Ե. Սոկոլովը, ԽՍՀՄ պաշտպանական արդյունաբերության մինիստր Բ. Մ. Բելոռուսովը,

Ղազախստանի կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար, Ղազախական ԽՍՀ պրեզիդենտ Ն. Ա. Նազարբաևը, Տաջիկական ԽՍՀ Դուշանբեի տաքսամոտորային ձեռնարկության վարորդ Օ. Ապիմովը, ԽՄԿԿ Հյուսիսային Օսեթիայի մարզկոմի առաջին քարտուղար, Հյուսիսային Օսեթիայի ԻԽՍՀ-ի Գերագույն խորհրդի նախագահ Ա. Խ. Գալպատովը, Մոսկվայի մարզի ԽՄԿԿ Կալինինգրադի քաղկոմի առաջին քարտուղար Վ. Ի. Պերովը, Լիպեցկի մարզի Նովոլիպեցկի Յու. Վ. Անդրոպովի անվան մետալուրգիական կոմբինատի կուսկոմիտեի քարտուղար Ա. Ի. Տեպլենիչը, խորհրդային բանակի և ռազմածովային նավատորմի գլխավոր քաղաքական վարչության պետի առաջին տեղակալ Ն. Ի. Շյաքան:

Հուլիսի 4-ին ընդմիջումից հետո նիստն ընթանում էր Ալբերկեստանի կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար, Ալբերկական խՍՀ պրեզիդենտ Ի. Ա. Քարիմովի նախագահությամբ: Ձեկուցումների շուրջը ծավալված մտքերի փոխանակությանը մասնակցեցին. խՄԿԿ Բելգորոդի մարկկոմի առաջին քարտուղար, ժողովրդական դեպուտատների մարզային խորհրդի նախագահ Ա. Ֆ. Պոնոմարյովը, խՄԿԿ Կիրովի մարզի Սովետակի շրջկոմի երկրորդ քարտուղար Ա. Վ. Շուտիյովան, խՄԿԿ Դաղստանի մարկկոմի առաջին քարտուղար Մ. Հ. Ալիևը, Տուլայի մարզի Նովոմոսկովսկի շրջանի Լենինի անվան ցեղաբուծարան - կոլտնտեսության նախագահ, «Նովո-

մուկովսկոյն» ագրոարդյունաբերական միավորման նախագահ Վ. Ա. Ստարոդուբցևը, ԽՄԿԿ Ցանկութիայի Սունտարի շրջկոմի առաջին քարտուղար Ա. Ա. Պոպովը, Լիտվայի կոմկուսի (ԽՄԿԿ) Կենտկոմի առաջին քարտուղար Մ. Մ. Բուրոկյավիչյուսը, ԽՍՀՄ Ժողովրդական կրթության պետական կոմիտեի նախագահ Գ. Ա. Յագոդինը, «Նրիտասարդ կոմունիստներ» խմբի կոորդինատոր, Սվերդլովսկի ինժեներա-մանկավարժական ինստիտուտի դոցենտ Բ. Պ. Գուսեդետովը, Ադրբեջանի կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար Ա. Ն. Մուքայիբովը, Մուրմանսկի մարզի «Նորիլսկի նիկել» կոնցենտի «Պեչենգանիկել» լենամանտալուրգիական կոմբինատի կուսկոմիտեի քարտուղար Ն. Ն. Սիգորկինը, Լիտվայի կոմկուսի (ԽՄԿԿ) Կենտկոմի երկրորդ քարտուղար Վ. Ն. Եվեղը, ԽՍՀՄ Մինիստրների խորհրդի նախագահի տեղակալ Լ. Ի. Աբալկինը:

Երեկոյան նիստում համագումարը ավարտեց կուսակցական փաստաթղթերի նախագծերի նախապատրաստման հանձնաժողովների կապմովորումը:

Համագումարի մասնակիցները որոշեցին հուլիսի 5-ին աշխատանքը շարունակել ԽՄԿԿ գործունեության հիմնական ուղղությունների սեկցիաներում:

◆◆◆

1990 թվականի հուլիսի 5-ին Խորհրդային Միության

Կոմունիստական կուսակցության XXVIII համագումարը
շարունակեց աշխատանքը:

Համագումարի նախորդ նիստում ստեղծված սեկցիաներում բանավեճ էր գնում կուսակցության կազմակերպական - քաղաքական նորացման, նրա գաղափարախոսական աշխատանքի կատարելագործման, խորհուրդների, հասարակական - քաղաքական կազմակերպությունների ու շարժումների հետ փոխգործառնության հարցերի շուրջը:

Մեծ մտահոգությամբ, կշռադատված էին քննարկվում արդի փոփոխում ԽՄԿԿ-ի ազգային քաղաքականության հարցերը:

Սուր վիճաբանություն էր տեղի ունենում վերակառուցման ժամանակաշրջանում կուսակցության սոցիալ-տնտեսական և ագրարային քաղաքականության հիմնահարցերի շուրջ:

Համակողմանիորեն քննարկվում և խորապես վեր-
լուծվում էր խՄԿԿ-ի միջապագային գործունեությունը, ո-
րը նպատակամղված է արտապահմանյան առաջադիմա-
կան կուսակցությունների և շարժումների հետ նրա կա-
պերի պարզացմանն ու ամրապնդմանը:

Պատվիրակների մշակած հանձնարարականներն ու առաջարկությունները քննության կառնվեն համագումարի լիազումար նիստում:

ՊՐԱԿՏԻԿ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

ՄՈՍԿՎԱՅՈՒՄ ԲԱՑՎԵՑ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

XXVIII 250 540000 510

Գործարար Վանդորտով,
առանց սովորական շքաճան-
դիսացիմ տարրերի հուլիսի
2-ին կոնկրետ աշխատանքի
վսեցե եմբել XXVIII հազար-
գումարը:

Պատկերակների ընտրու-
թյան կարգին համապատաս-
խան, որը սահմանվել է կենտ-
րոնի 1990 թվականի մարտ-
յան ակտով, հարողորի
խելու կենտրոնի գլխավ-
արտուղար Մ. Ս. Գորբյա-
կը, կուսակցական ընտրակ-
ազմակերպիչ և կուսակցա-
կենտրոնացված...

տեխնիկայի ծանոթ պատմի-
րանքների թվից:
Հենց որ բանը հասավ հա-
մադրամարի ղեկավարի և աշ-
խատանքային մարմինների
անհատական կազմին, միկրո-
ֆոնների մոտ ամփոփալսե-
ն հերթը գլոսյալում: Նախագա-
հողովում, քարտուղարության
հիմնական

կետները հայտնաբերու համար,
որոնց ընթացիկում ավելի տե-
ղիմ կիներ բամապիներ դի-
կուսիայի ընթացում, ապա
վեց, ինչպես զա արտահայտ-
վեց, «շատ հոտու կգամ»-
վերջիկերը համագումարի
աշխատանքային ժարմաները
կազմեցին, Հեռու հաս-
նում

Դավիթյան թեկնածուների
 Կենտկոմի քարտուղարներ
 Ռաշիմովիչի և Կենտրոնական
 — խմբի կենտրոնական
 վերատուգիչ Ռազմաժողով
 Ռաշվետկոմի և
 Ջեկուցող խմբի կենտրո
 նական վերատուգիչ Ռազմա

Երկուսն էլ իր ազատամտմանը
Ապագունայի մարտերում
ինքն հաղթել, բեռնակ
վերցնել է աշխատի համագործակցություն։ Այդ հաղթի վերաբերյալ կարծիքների փոխանակության ժամանակ երկուսն էլ անցկացվել են մասնավորապես, սինգլ համագործակցություն։

Ռեուտստանպորտում՝
մագուժարի գիտությունը
շարկված է ստեղծել մա-
լի խումբ, որը կենտրոնա-
Ռեուտստանպորտում աշ-
տողների հետ միասին կը
մալերայի աղ աշխատան-
հանքում միջոցներ հետո հա-
շարված ձեռնարկում երևա-

Դ. Տ. Յազովիմն Առաջա-
կուսակցիության մյուս
վարմերի հաշվետվություն
յանը սեկցիաների միասու-
նաբարական համաձայն
դրվի այս տեսակետի
շտկման համարակնց մի-
ֆոնդերով ելույթ ունե-
ցնելու կողմից Առաջին, վա-
րձիկի կողմից

վորդսն կատուցեալ
սահմանս պայտմաներո
ռաշվի շինք առնե, որ
հմարակորուցումներն
վան են: Այդ կատուց
դարձնով արդեպակ:

Այնուհետև Ն. Ի. Իժի
մէջն այն դրական, իր կ
քով միտումները, որո
ամացած ժամանակաշրջան
առնախոսելի է ժողովուրդ

մ, մեծ
մրա
սպառ-
վածքը

ժողովը
արժի-
մացու
լ մը-
կյան

Պատվիրակների ընտրության կարգին համապատասխան, որը սահմանել է Կենտկոմի 1990 թվականի մարտի 15-ին պիստով, հաղորդեց իմ կենտկոմի գլխավոր քարտուղար Մ. Ս. Գորբաչովը, կուսակցական ընտրական օկրուգներից և կուսակցական կոմպերտմանների ընտրվել է իմ կենտկոմի համագումարը 4688 պատվիրակ: Համագումար է ժամանել 4657 պատվիրակ, հարգելի պատմադասերով բացակայում է 26 մարդ: Աշխատանքն սկսելու բոլոր հիմքերը մենք ունենք:

Համագումար են հրավիրվել բոլոր միութենական հանրապետությունների 850 քանվորներ ու գյուղացիներ, որոնց ուղարկել են կուսակցական կազմակերպությունների, խՍՀՎ կենտկոմի աջ անդամներն ու անդամության թեկնածուները, կենտրոնական վերստուգիչ հանձնաժողովի անդամները, որոնք պատվիրակներ չեն, կոմերիտական աշխատողներ (խոսքը վերաբերում է միութենական հանրապետությունների կոմերիտիության կենտրոնական կոմիտեների քարտուղարներին), կենտրոնական մարմինների, պետական և հասարակական կազմակերպությունների մի շարք աշխատողներ:

Ամենից առաջ	կազմվեց է-
լեկտորնային	Ռաժակարզի
աշխատանքը	վերախնդրող
Ռամզնամոտով	Ռաջվողական

Միանշան գործը ձգձգվում էր: Բաշկիրիայից պատվիրակ Յու. Ա. Բուլատովիկը հայտարարեց, որ քարտուղարությունում առաջարկված թեկնածությունների մեջ քիչ են բավականացնող: Պրոցեդուրայի լիազարմությունների ուրիշ խնամակցիցներ առաջարկեցին՝ որ թեկնածությունների՝ բացահայտորեն այս կամ այն պատվիրակի հանդեպ ունեցած անձնական համակրանքից ելնելով: Եվ այժմ

դիմ կլիման բաճապեմի դիսկուսիայի ընթացքում, ապա մեծ, ինչպես մա արտախալտվեց, «շատ հոռու կզմանք»:

Վերջիվերջո համագումարի աշխատանքային մարմինները կազմվեցին: Հերթը հասա օրակարգի հարցին: Նախագահողը հալտարարեց, որ պատվիրակություններին մերկայացուցիչների խորհուրդը առաջարկել է խՄԿԿ Կենտկոմի պնդումով թմարկված օրակարգի մեջ մտցնել մի շարք փոփոխություններ ու լրացումներ:

Ի վերջո, գանազամ ճշտումներից, պարզաբանումներից, մեծումներից հետո ընդունվում է ԽՄԿԿ XXVIII համադրմարի հետևյալ օրակարգը.

— ԽՄԿԿ կենտրոնական վերստուգիչ համաձայնողովի հաշվետվությունը:
Ջեկուցող՝ ԽՄԿԿ կենտրոնական վերստուգիչ համաձայնողովի նախագահի տեղակալ ռմկ. Ա. Ա. Նիզովսկայ:

— ՆՄԿԿ XXVIII համա-
գումարի «Դեպի մարդասիրա-
կամ, դեմոկրատական սոցիա-
լիզմ» ծրագրային հայտարար-
ությունը:

— Կուսակցության կենտրոնական մարմինների ընտրություններ:

— ԽՍՀՎ XXVIII Քամագու-մարի քառաձևեր, Ռայտարա-րություններ և դիմումներ:

Ապա սկսվեց կարծիքների փոխանակությունը: Առաջարկություն արվեց ՆԱԿԿ Կենտրոնի թաղայնության անդամների և անդամության թեկնածուների, կուսակցության Կենտկոմի թարտուղարների հաշվետվությունների անցկացման կարգի ու ժամանակի մասին: Նկատառում արտահայտվեց, որ համագումարում ելույթ ունենալու հնարավորություն չունենալի ՆԱԿԿ-ի տարբեր պլատֆորմների մերկայացումը: Գեներալ-կարգապահ մարտի 1-ին 1994 թ. հանձնարարվեց:

ՅՈՒՆԱՔՈՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱՐԻՍՈՒՄԱՆ
ՈՒՍՏԱՆԻ ԿՈՄԻՏԵ

պետք է աշխատի Ռամագու-
մարը: Այդ Քարցի վերաբեր-
յալ կարծիքների փոխանակու-
թյուն էր անցկացվել Ձախա-
պես, միգչև Ռամագումարը, և
պատվիրակների ջնմարկմամ
է որված, ինչպես արտախաղտ-

Օրերից մեկը կհատկացվի
սեկցիաների աշխատանքին:
Համագումարը հաստատեց մը-
րանց ցանկը՝ հաշվի առնելով
պատվիրակների առաջարկու-
թյունները: Խոսակցության

խոսմանը. կուսակցության առ-
րաջում, զաղափարախոսական
աշխատանք, կուսակցությունը,
խորհրդրդները, Ռասարակա-
կան-քաղաքական կազմակեր-
պություններն ու շարժումնե-
րը, խՄԿԿ-ի սոցիալ- տնտե-

սակամ քաղաքականությունը,
ԽՄԿԿ-ի ազգային քաղաքա-
կանությունը, ԽՄԿԿ-ի մի-
ջազգային գործունեությունը,
ստորադասին սկզբից:

Պատվիրակները որոշում են ընդունում լսել ԽՄԿԿ Կենտկոմի քաղաքական հաշվետվությունը համագումարի, ինչպես նաև ԽՄԿԿ Կենտկոմի քաղքյուրույի ամօրամների և ամօրամության թեկնածուների ԽՄԿԿ Կենտկոմի քարտուղարների հաշվետվությունները, կենտրոնական վերստուգիչ հաճաճածողովի զեկուցույն, ԽՄԿԿ-ի քյույեի և ուճեկվածքի մասին զեկուցույն իսկ հետո ձեռնոցայն լինողամ զեկամկամու:

Ռեռուստատեպորտամներ Ռա-
մագումարի միստերից: Առա-
ջարկված է ստեղծել մամու-
լի խումբ, որը կեզմորոմակամ
Ռեռուստատեպոյամ աշխա-
տողների Ռես միասին կկազ-
մակերպի այդ աշխատամբը:
Ընդմիջումից Ռեսո Ռամա-
գումարը ձեռնամուկ եղավ օ-
րակարգի Ռարցերի քմարկ-
մանը:

Նախագահողը՝ Ն. Ի. Ռիծ-կոյը ժխտել է կենտրոնական կոմիտեի քաղաքական հաշվետվությունը խՍՀԿ XXVIII համագումարին և կուսակցության անդիլիգները՝ զեկուցման համար ձայնը տվեց խՍՀԿ 45 անդկոմի գլխավոր քարտուղար Մ. Ս. Գորոպայնին:

Քաղաքական գեղեցմամբ ավարտին հետո ձայնը տրվեց խմբագրական համաձայնողովի միախառն Կ. Ս. Իվաշկոյին, որն առաջարկեց քննարկել համագործարի աշխատանքագի վերաբերյալ ստացված դիտողություններն ու առաջարկությունները: Նա հաղորդեց, որ դրանք մի ամսը ընդունված է համաձայնողովի կողմից, մյուսները պարզապես հաշվի են առնված: Նախագահողի առաջարկությամբ որոշվեց աշխատանքավարը ընդունել ուստ կետերի:

Բանավեճ ծագեց աշխատուկարգի մասնավորապես հիմնգրող կետի՝ Կեմտկոմի քաղբյուրոյի և քարտուղարության կազմի մեջ մտնող ղեկավարների հաշվետվությունները շուրջը: Ընդ որում, համաձայն ղոյն չէր առարկում, որ մասնահաշվետվություններն ամփրօծելու եմ, խոսքն այն մասին էր, որ տարածված էր հայտնի

Դ. Տ. Յազովիմ: Առաջարկվեց
կուսակցության մյուս ղեկա-
վարների հաշվետվությունները
խել սեկցիաների միասնորոմ:

Խմբագրական հաճախածո-
ղովի այս տեսակետը որոշ
շտկմամբ ենթարկվեց միկո-
ֆոնմերիկ ելույթ ունեցող-
ների կողմից: Այսպես, Վլադի-
վոստոկի պատմիկական վ. Լ.
Պոլյակովը հիշեցրեց, որ Լու-
սակցության բարձրագույն քա-
ղաքական դեկադարության
կազմի մեջ մտնող ընկերները
վերջերս յուրօրինակ հաշվե-
տվողություններով համոզեա են ե-
կել «Պրավդայում», ուստի և
միտք չունի համագումարի ամ-
բիոնից ելույթ ունենալու հա-
մար տասը ռուպեից ավել ժա-
մանակ տալ մրամց, այլ ավել-
ի շատ ժամանակ տրամադրել
հարցերին պատասխանելու
համար:

Ինչևէ, մախագահողը ուղղումները դրեց քվեարկության թայց դրամը գրեթե բոլորն էլ մերժվեցին: Կոմկոնետ առաջարկությունների ու դիտողությունների քննարկումից Ռետո քվեների մեծամասնությամբ խՄԿԿ XXVIII համագումարի աշխատանքի աշխատակարգը հաստատումով է:

Համագումարի երկկայան միաստույմ, որն անցավ Ա. Ի. Լուկյանովի մախագահությամբ, պատվիրակները ձեռնամուխ եղան խՍՀԿ Կենտկոմի բաղադրություն անդամների ու անդամության թեկնածուների, կուսակցության Կենտրոնական կոմիտեի քարտուղարների Ռաշխետվությունները լսելուն: Առաջին ձայնը տրվեց Ն. Ի. Ռիժկովին:

որովսմ կառուցվածքի պահ-
ամաման պայմաններում, մենք
աշվի չենք առել, որ նրա
նախախտություններն սպառ-
ած են: Այդ կառուցվածքը

Այնուհետև Ն. Ի. Ռիժկովը
չեց պահրականա, իր կարծի-
քի տիրումները, որոնցով
մզան ժամանակաշրջանը մը-
նամարտվել է ժողովրդական
մտեսության մեջ։ Որոշված
էկոնոմիկայի սոցիալական
երակողմնորոշումը, մկատե-
որեն մեծացել է սպառման
ունդի բացարձակ սմը ազ-
ային եկամտի մեջ, գրեթե 1,4
մզան մեծացել է «Ա» խմբի
արդյունաբերական արտադը-
նողի բացարձակ աճը։ Լուրջ
ռոփխություններ են տեղի ու-
նեում մակ ոչ արտադրական
լուրտի օգտիվ կապիտալ մեր-
տումների վերաբաշխման գոր-
տում։

Սակայն, զեւցելույն ունեցող, տեղի ունեցող տեղաշարժերն այսօր ոչ որի չեն գոհացնում, քանի որ հնարավորութիւն չեն տալիս նկատելիորեն քարեկանի իրադրութիւնը: Այն սխալներն ու վրիպումները, որ թույլ են տրվել, առիթ են խիստ քննադատութեան համար, որ արդու է խաղաղութեան հասցեն:

Այնուհետև ԽՍՀՄ Միմիստր-ների խորհրդի Անիազատիկ կամզ տաով այն հիմնական պորթբեմների վրա, որոնք, մրա կարծիքով, ամհապաղ լուծման կարիք են գգում, դամ-դաղեցմում են մեր հասարա-կության տցիպա-տմտեսական գարգացման տեմպերը: Մաս-նավորապես անդրադառնալով մերքին սպառողական շուկայի հաշվեկշռախախտման հար-ցին, մա խոստովանեց, որ ժա-մանակին կառավարությունը աշխարհ է արել այդ պորթ-լեմը, պատշան ուշադրություն չմվիրելով դրան: Արդյունքը դարձավ բնակչության առամ-կան եկամուտների տաջան-ցիկ աճը, որոնք ապահովվան են ապրանքագաճվածով: Ընդ որում, մշվեց ելույթում, հա-մախ այդ իրավիճակի փոփոխ-մանը մսխատակամովան կա-ռավարական միջոցառումները աջակցություն չեն գտել ոչ կնտրոլում, ոչ էլ տեղերում: Մայնաստիճան սուր է շարու-մակում մնալ ման պարեմային պորթլեմը: Բնակչության սննդ-դամբերի չքավարարվան պա-հանջարկը մեծանում է, եր-

(Շարունակություն՝ 2-րդ էջում)

ՊՐԱԿՏԻԿ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

(Սկիզբը 1-ին էջում)

կիրքն ազնի ու ազնի է ներքաշվում արտասահմանից պարենի գնումների մեջ: Երբ ունեցողը մանրամասնորեն կանգ առնալ այդ երևույթների հնչող-թափարման ուղիների վրա:

Նույնքան մտահոգությամբ նա խոսեց երկրի ֆինանսների առողջացման մասին: Այստեղ նույնպես տագնապսակի շատ նշաններ կան: Վերադարձ է տեղի ունենում դեպի առևտրի ամենապարզունակ փոխանա-դեկավարը սխեմատիկ կերպով ներկայացրեց բյուջեի ղեկավարի հաղթահարման և ուղղու առաջնությունն ուղիները:

Հարցերի ամբողջ համալիրը, ընդգծեց նա, պետք է լուծվեր արմատական տնտեսական ռե-ֆորմի ընթացքում: Իրա իրա-կանացման առաջին քայլե-րից սկսած չափազանցվում էր կենտրոնական պլանային կար-գավորման դերը: Ձեռնարկ-վող միջոցների գործունեությու-նը նվազեցնում էր նաև այն, որ ռեֆորմը անհրաժեշտ իրա-վական հիմքի պակաս էր ըզ-գում:

Ծուկապական էկոնոմիկայի անցումը տրամաբանական քայլ է էկոնոմիկայի արմատակա-նացման ճանապարհին: Ուս-տի բնական է, որ շուկայի պրոբլեմներն այժմ սուր կեր-պով հուզում են հասարակա-նությանը: Ի՞նչ է տալիս նա մարդկանց: Նախ և առաջ, գտնում է կառավարության ղե-կավարը, կենտրոնի հասնել արտադրության արդյունավե-տության բարձրացման, պա-հանջարկի ու առաջարկի հա-կապարակշրության, բարելավել իրադրությունը սպառողական շուկայում հոգուտ մարդու: Ուստի շուկայական հարաբե-րությունների անցումը համա-պարփակ բնույթ է կրում:

Երբ ունեցողը այնուհետև մանրամասնորեն կանգ ա-ռնալ սոցիալական պաշտպա-նության համակարգի վրա, ա-ռաջ որի մեր երկրում անըն-վանալի է և նման անցումը: Նախատեսված ուղից առանց գների ռեֆորմի անցումը չի հա-ջողվի, և այդ հարցում դան-դաղել չի կարելի: Սակայն, այնուհետև առաջ ելն, նրանք, ովքեր մշակում են այդ անցու-մը, չեն մերժում ցանկացած ազդեցության առաջարկությունը քննադատել: Ի՞նչ վերաբերում է կառավարությանը, ապա նա հնարավոր ամեն ինչ կան, որպեսզի բնագործը անցումը լավագույն կերպով իրական-նոր պայմաններում չվնասվի: Առանձնապես նշվեց նաև այն ուղարկությունը, որ էկոնոմի-կայի արմատականացման պայ-մաններում միջոցներ է մշա-կողթի, կրթության ու առող-ջապահության ոլորտներին:

Ժողովրդական տնտեսության ուղղակի խիստ կառավարումից կառավարման քաղաքականու-թյան ձևավորման անցումը բարդ ու անմիջապես պրո-ցես է: Եվ այժմ, կառավարու-թյան ղեկավարը, օգտվելով

թյունների առնե մի չարարկում, վերակառուցումը հետ շարուն-տելու փորձ անպատասխանա-տու են: Վստահ եմ, որ հա-մազումարը ինքնի դրանք:

Սա չեմ ասում իրավիճակը գումարարկելու և սխալները սրողելու համար, այդ թվում ինձ համեմարարված տեղանա-տան: Չի կարելի չտեսնել զը-խավորը տեղի է ունեցել հա-սարակության և մարդու ձեռ-քազատում, վերածնունդ են նրա ոգին ու քաղաքացիական արժանապատվությունը:

Միշտ է, գաղափարախոսա-կան իրավիճակն սկսեց վա-տանալ, երբ անցում տեղի ու-նեցավ առանձին միջոցառում-ներից դեպի հասարակության մոնետարական ու քաղաքական կառուցվածքների ընդհանուր վերափոխում: Հարվածելով լը-նացման համակարգի շահե-րին, նա խթանեց պահպանու-ղական տրամադրությունների աճը: Սկսեցին նաև ներքին գաղ-թավականաչափ եռանդուն, ակտիվ և նույնիսկ ագրեսիվ հասարակական մոր խմբեր: Կործանարար ազդեցություն գործեցին սոցիալ-տնտեսական դժվարությունները, ազգամիջ-յան կոնֆլիկտները, իրավա-կարգի թուլացումը: Սկզբնա-կան ապրիլյան թմբկերը փո-խարինվեց գաղափարախոսա-կան և քաղաքական լարմամբ, վերակառուցումն սկսեց կողո-ցել բարենպաստման ռեժի-մը:

Սա գուցադիպեց կուսակցա-կան կառուցվածքների վերա-փոխմանը: Գաղափարախոսա-կան ոլորտը մինչ այդ դար-ձավ դիսկի գոտի: Նոր սերուն-դի աշխատողները՝ ազնիվ, ան-կեղծ, իրենց վրա վերցրին գա-ղափարախոսական տարերքի հարվածը:

Ի՞նչ է հաջողվել անել երկու տարում: 19-րդ համափոխու-նական կուսկոնֆերանսի որո-շումներին համապատասխան, առաջ հոնտորը, շարունակվեց դեմոկրատացման ու հրատա-րակայնության կուրսը: Փաս-տորեն վերացված է քաղաքա-կան գրաքննությունը, ժողո-վրդին են վերադարձել ակա-նավոր անուններ: Վճռականու-նին ընդլայնվում է Ռուսաստա-նի մասնաշաղկապ ինֆորմացիա-յի միջոցների համակարգը: Ի՞նչ երբեք երկրի ինֆորմա-ցիոն շուկան աղքատ բազ-մաթիվաճակ ու հազգեցված էր եղել: Ժառանգի մեջ լուրջ ու հիմնավորված դժգոհություն-ներ են կուտակվել մամուլի հասանել, որը առանձին է գա-ղափարական միջոցներ պայքարի ստացարե: Հասարակական ու-ժերի քննադատման պայմաննե-րում տեղի է ունենում մամու-լի շերտավորման պրոցես:

Բայց անթույլատրելի կլինե-ր անտարբերությամբ նայել այն անմիջ, ինչ տեղի է ունենում: Կուսակցությունը պետք է հա-սարակական գիտակցության վրա ներգործի առաջին հեր-թին կուսակցական մամուլի միջոցով: Վերանայված է

միջավանդորդ կառավարում էր հոգևոր և գաղափարախոսա-կան ոլորտների բոլոր պրո-ցեսները: Հիմա խՍՀՄ-ի Կենտ-րոնը դարձրել է գաղափարա-խոսության միևնույնությունն էլ ներքին, ջանքերը՝ կենտրո-նացրել է տեսական գաղափա-րական մոտեցումների մշակ-ման, կոմունիստների միջոցով մատնաներում տարվող աշխա-տանքի վրա: Մենք հրամարվել ենք աշխատության ուսումնա-շումը անհամադրվածությունից: Ոչ բոլորն են գիտակցել այդ փոփոխությունը, համախ մեզ քննադատում են, կենտրո-լ խՍՀՄ-ի մասին նախկին պատ-կերացումներից:

Բայց մենք այլ ժամանակ-ներ ենք ապրում, և հիմն վե-րադարձ չկա: Մեն ուշադրու-թյուն են մղվելու մշակութա-յին մոր քաղաքականության մշակմանը, որը կոչված է ա-պահովել ստեղծագործության իսկական ազատություն, վերջ դնել տխրահռչակ մնացորդա-յին սկզբունքին:

Նոր գաղափարախոսական աշխատանքը ձևավորումը ըն-թանում է բարդ, ցավազին, ոչ առանց սխալների: Այստեղ նույնպես ստեղծարար աշխա-տանքը հետ է մնում հին հա-մակարգի քանդուղիներից: Նոր պայմաններում շատ աշխատող-ների մեջ շփոթություն է ի հայտ եկել: Բայց, այստեղ էլ է բեկումը նշմարվում: Գաղա-փարախոսությունը դարձրել է կուսակցական-պետական մեղ վերնախափ առանձնաշնորհը լինելուց, դարձել է ամբողջ կուսակցության գործը: Դա վե-րակառուցման ծանրակշիռ ար-դյունքն է և հետագա առաջ-ընթացի գրավականը: Բոլոր կողմերից հնչող խստագույն քննադատություն է արտացո-լում քաղաքական քանակները: Մեզանից երբեմն պահանջում են գաղափարախոսական աշ-խատանքն ի սպաս դնել ոչ թե վերակառուցմանը, այլ այս կամ այն խմբավորմանը:

Իմ աշխատանքում, ընդգծեց խՍՀՄ Կենտրոնի քարտուղա-րը, ես ձգտել եմ առաջնորդ-վել երկրի սոցիալիստական մոդալացման շահերով և բոլոր ջանքերս նվիրաբերել դրան: Այսօր ամենագիտակցող վե-րակառուցման մկատմամբ մարդկանց աստանված վստա-հությունը վերականգնվել է: Կուսակցությունը պետք է ա-վելի լայնորեն հենվի ժողովրդ-ի հաղթահարական խոր գազանման, ազգային վերածնու-թյան գաղափարների վրա: Կարևոր է, որ կոմունիստներն ու կուսակցությունը ամբողջու-թյամբ վերցված իրենց ձեռքը պահեն նախաձեռնությունը:

Քաղաքական ղեկավարնե-րի երկրների ժամանակ հա-մագումարի նախագահություն-նում ստացվում էին էրկտոր, որոնց բովանդակությանը պատվիրակներին ծանուցարեց նախագահություն: Դրանցից մե-կն էին:

համեմատության ու գոյության, պատվի ու խղճի մասին, սե-փական ուղերից թափ տալով տարմանական շարունակ-կառ թշնամության ու կա-նաժամտության ցեխը: Ժամա-նակն է վերջ տալ քաղաքա-ցիական պատերազմին, որից մենք ոչ մի կերպ չենք կարո-ղանում դուրս գալ: Կուսակցու-թյան համար միշտ ժամանակն է վերցնել նախաձեռնությունը կենցաղական և գիտակցության քարոշական մաքրման գործում:

Հենց դրա համար էլ հատկապես եմ 1985 թվա-կանին կատարված ընտրու-թյան պատմական նշու-թյանը, նրա խոր քարոշակա-նությունը: Կուսակցությանը, ո-րը ժողովրդին ժամանակին ոտքի հանեց հեղափոխության հանում արդարության ու եղ-բարյության, դժբախտություն է պատահել, քանի որ գաղա-փարի կուսակցությունը վերա-ձել է իշխանության կուսակ-ցության: Ըստ էության, դրանք միշտ էլ գոյակցել են՝ ժողո-վրդին ծանուցելու կուսակցու-թյունը և անատրոֆիությունը, կոմունալարծության և կոմու-նալիզմի կուսակցությունը: Հենց գաղափարի կուսակցու-թյունը էլ սկսեց վերակառու-ցումը, որպեսզի հայրենիքը փրկի կործանումից: Այսօր սուր պրոցեսների հիմնական հակասությունը ժողովրդապե-տությունն ու ժողովրդապետության և ժողովրդապետության քաղաքա-լորդ պրակտիկայի կոշտ բա-խումն է:

Այս պայմաններում գտնում եմ, որ միայն նորացած, ձա-խացած և երիտասարդացած կուսակցությունն ընդունակ կլինի երկիրն այսուհետև ևս առաջնորդել լուրջ վերափո-խումների ուղիով: Դա հնարա-նական տրամադրություններն ու միտումները, որոնք իրենց արտահայտիչը դրսևորեցին վերջին ժամանակներս, հետե-լապես թերություններով են այն քանի, որ կուսակցությունը դեռ գոյակցում է մնում է որպես անձնական իշխանության վար-չակարգի ծնունդ հանդիսացող հասարակական լնացման հա-մակարգի գերի:

Այսօր կարող եմ օրգանիզմի հենց այդ ուղնաշարն է ձգտում ջարդել վերակառուցումը: Այդ մոլով պատմաբան էլ մա որո-շակի խաղերի մեջ թունդ ա-տելություն է առաջ բերում իր մկատմամբ: Հիմա, վերջինը դառնում է վերակառուցմանը, որը, ինչ կարող եմ ասել, անհամարձեց պարզվել, թե ինչն է դրա պատճառը, ինչն է նրա հանգարում ու հակադ-րում: Ահա սա է համագումա-րի երկրորդական, ինչպես ես այն տեսնում եմ:

Այնուհետև կուսակցության Կենտկոմի քարտուղարը կանգ առավ խՍՀՄ Կենտկոմի մի-ջազգային քաղաքականու-թյան հարցերի համեմատող-վի աշխատանքի վրա: Որպես

տույությունը նրա ստեղծած սիս-տեմի նկատմամբ դատարկվում է: Համեմատողովի աշխատան-քը սերտորեն շարկապված է սոցիալիզմի մոդալացման պրո-ցեսի հետ:

Նյութերի հետագա ուսում-նասիրումը հանգեցնում է մոր որոշումների: Ծառանում է կոլեկտիվացման շրջանի գյու-ղացիության հարցը: Ոչ ոք այն-քան մասնաշաղկապ և ողբե-րական գոհեր չի մատուցել առաջինականության գոհասե-ղանին, որքան ողա-գյուրությունը: Ձոնվածներին չես վերադարձին: Բայց թող քարի անունը վերականգնվի պատ-մության մեջ: Ուժից վեր բեռը շարկվածին՝ առաջ չենք շարժ-վի: Պատմության այդ ողբե-րական շերտը չի հանդուրժում թերապացություններ, լուրջու-ններ ու երկիմաստություն:

Գիտեմ, այնուհետև անաց Կենտկոմի քարտուղարը, որ ընկերների մի մասի կողմից սուր հետաքրքրություն, ինչպես նաև սուր անհամաձայնություն է առաջ բերել իմ մասնակցու-թյունը հրապարակապետության ու դեմոկրատիայի զարգացման հետ կապված գործունեության: Այդ, ես ակտիվորեն մը-պատել եմ այն բանին, որ հրապարակապետության՝ որպես դեմոկրատիայի կարևորագույն մասի, կենարար ջրերը մակե-րես դուրս գան, մաքրեն մեր հենքը, հագեցնեն հոգևոր ու քարոշական ծարավը: Ես ինձ քննադատում եմ միայն նրա համար, որ բավականաչափ հաստատական չեմ եղել այդ առումով՝ ի շահ վերակառուց-ման:

Մասնաշաղկապ ինֆորմացիա-յի միջոցներում, մտավորա-կանության ստեղծագործական պրպտություններում այսօր կամ թե ձաղկուններ, թե անձեռնհա-տություն, թե գործունեություն: Բայց բոլոր թերություններով հանդերձ, մեր մտավորակա-նությունը հսկայական մարքիչ աշխատանք է կատարել, ան-գնահատելի դեր է խաղացել մեր ապրելակերպի, մեր հո-գեբանության ու քարոշակա-նության ձևավորման գործում:

Այդ ամենն ամենին էլ հենչ չի եղել: Վերջին հիմն տարին հաստատում է՝ դեպի էկոնոմիկայի, քաղաքականու-թյան մեջ, հոգևոր ու հասարա-կական կյանքում դեմոկրա-տական վերափոխումներ շրջ-ադարձը ուշացել է մոտ 50 տարի: Ահա այդ ձգձգված Կենտկոմի գլխավոր քարտու-ղար: Եվ հենց քաղաքական էր այն կանխավոր, որը մշակում էր բանակցություններում մեր դիրքորոշումների վերաբերյալ առաջարկները, հենց քաղաքու-նի մեր արտաքին գործերի միևնույնությանը, պաշտպանու-թյան միևնույնությանը, գլխա-վոր շտաբի, մյուս գերատես-չությունների գործունեության կողողմանտորը: Այդ նախ-տակների համար քաղաքու-նի համար ժամանակն էր հա-

մարում ընտրվեցի քաղաքորո-յի անդամ: Ինձ համեմատա-րվեցին պաշտպանական ճյուղե-րի հարցերը, սպառազինու-թյունների և միջազգային քա-ղաքականության ուղղված ծա-րանների իրացումը:

Հոնտորը ընդգծեց, որ 80-ական թվականների կեսերը քաղաքի ծանր ժամանակներ էին: Աֆղանստանի պատերազ-մի ժամանակն էր: Ուժեղա-նում էր լարվածությունն ամ-բողջ աշխարհում և մանավանդ Արևելյան Եվրոպայում: Մեր երկրի էկոնոմիկան կշռում էր սպառազինությունների մրցա-վազքի ուժառայատ անող լծի տակ: Այն ժամանակ պետու-թյան ռազմական դեկի մոտ կանգնած էին Հայրենական մեծ պատերազմի սկզբի սինը:

Իհարկե, եթե նպատակ դը-նենք, կարելի է վատաբանել ամեն ինչ և ամենքին: Այսօր-վա բարձունքից անցյալի վրա կրակելը հեշտ է: Այսօր հեշտ է լինել թե արմատական և թե անպաշտոնական: Բայց պատ-մությունը մորից չես գրի: Ե-դա՞նք եղած է: Ավելի կարևոր է քաղաքակիրթ մարդկանց արժանի եզրակացություններ անել:

Ամբողջ աշխարհի աչքում, շարունակեց հոնտորը, մենք ներկայանում էինք որպես պո-տենցիալ ագրեսոր: Մեզ հետ ոչ ոք չէր ուզում գործ ունե-նալ: Հարկավոր էր շտապ կերպով և արմատական փո-խել իրավիճակը, հարկավոր էին մոր մոտեցումներ պաշտ-պանական շինարարության և տնտեսական մարմինների ֆունկցիաների քաժամման պայմաններում, առաջ նա, կուսակցությունը չպետք է խու-սափի արիություն պահանջվեց, որ մեր կուսակցության լիդե-րը հանդես գար հայտարարու-թյամբ, որտեղ շարադրված էր աշխարհի իրադրության ար-գնահատելի դեր է խաղացել մատական առողջացման գոր-ծողությունների ծրագիր: Դա սկիզբն էր այն բանի, որ այժմ աշխարհն անվանում է մոր քաղաքական մտածողություն:

Երբ ունեցողը հիշեցրեց, որ Մ. Ս. Գորբաչովը այն ժա-մանակ մեր երկրից ներկա-յացնում էր արտասահմանում, բանակցություններ էր վարում պրեզիդենտների և վարչապե-տների հետ որպես խՍՀՄ Կենտկոմի գլխավոր քարտու-ղար: Եվ հենց քաղաքական էր այն կանխավոր, որը մշակում էր բանակցություններում մեր դիրքորոշումների վերաբերյալ առաջարկները, հենց քաղաքու-նի մեր արտաքին գործերի միևնույնությանը, պաշտպանու-թյան միևնույնությանը, գլխա-վոր շտաբի, մյուս գերատես-չությունների գործունեության կողողմանտորը: Այդ նախ-տակների համար քաղաքու-նի համար ժամանակն էր հա-

մարում ընտրվեցի քաղաքորո-յի անդամ: Ինձ համեմատա-րվեցին պաշտպանական ճյուղե-րի հարցերը, սպառազինու-թյունների և միջազգային քա-ղաքականության ուղղված ծա-րանների իրացումը:

Հոնտորը ընդգծեց, որ 80-ական թվականների կեսերը քաղաքի ծանր ժամանակներ էին: Աֆղանստանի պատերազ-մի ժամանակն էր: Ուժեղա-նում էր լարվածությունն ամ-բողջ աշխարհում և մանավանդ Արևելյան Եվրոպայում: Մեր երկրի էկոնոմիկան կշռում էր սպառազինությունների մրցա-վազքի ուժառայատ անող լծի տակ: Այն ժամանակ պետու-թյան ռազմական դեկի մոտ կանգնած էին Հայրենական մեծ պատերազմի սկզբի սինը:

Իհարկե, եթե նպատակ դը-նենք, կարելի է վատաբանել ամեն ինչ և ամենքին: Այսօր-վա բարձունքից անցյալի վրա կրակելը հեշտ է: Այսօր հեշտ է լինել թե արմատական և թե անպաշտոնական: Բայց պատ-մությունը մորից չես գրի: Ե-դա՞նք եղած է: Ավելի կարևոր է քաղաքակիրթ մարդկանց արժանի եզրակացություններ անել:

Ամբողջ աշխարհի աչքում, շարունակեց հոնտորը, մենք ներկայանում էինք որպես պո-տենցիալ ագրեսոր: Մեզ հետ ոչ ոք չէր ուզում գործ ունե-նալ: Հարկավոր էր շտապ կերպով և արմատական փո-խել իրավիճակը, հարկավոր էին մոր մոտեցումներ պաշտ-պանական շինարարության և տնտեսական մարմինների ֆունկցիաների քաժամման պայմաններում, առաջ նա, կուսակցությունը չպետք է խու-սափի արիություն պահանջվեց, որ մեր կուսակցության լիդե-րը հանդես գար հայտարարու-թյամբ, որտեղ շարադրված էր աշխարհի իրադրության ար-գնահատելի դեր է խաղացել մատական առողջացման գոր-ծողությունների ծրագիր: Դա սկիզբն էր այն բանի, որ այժմ աշխարհն անվանում է մոր քաղաքական մտածողություն:

Երբ ունեցողը հիշեցրեց, որ Մ. Ս. Գորբաչովը այն ժա-մանակ մեր երկրից ներկա-յացնում էր արտասահմանում, բանակցություններ էր վարում պրեզիդենտների և վարչապե-տների հետ որպես խՍՀՄ Կենտկոմի գլխավոր քարտու-ղար: Եվ հենց քաղաքական էր այն կանխավոր, որը մշակում էր բանակցություններում մեր դիրքորոշումների վերաբերյալ առաջարկները, հենց քաղաքու-նի մեր արտաքին գործերի միևնույնությանը, պաշտպանու-թյան միևնույնությանը, գլխա-վոր շտաբի, մյուս գերատես-չությունների գործունեության կողողմանտորը: Այդ նախ-տակների համար քաղաքու-նի համար ժամանակն էր հա-

մարում ընտրվեցի քաղաքորո-յի անդամ: Ինձ համեմատա-րվեցին պաշտպանական ճյուղե-րի հարցերը, սպառազինու-թյունների և միջազգային քա-ղաքականության ուղղված ծա-րանների իրացումը:

Հոնտորը ընդգծեց, որ 80-ական թվականների կեսերը քաղաքի ծանր ժամանակներ էին: Աֆղանստանի պատերազ-մի ժամանակն էր: Ուժեղա-նում էր լարվածությունն ամ-բողջ աշխարհում և մանավանդ Արևելյան Եվրոպայում: Մեր երկրի էկոնոմիկան կշռում էր սպառազինությունների մրցա-վազքի ուժառայատ անող լծի տակ: Այն ժամանակ պետու-թյան ռազմական դեկի մոտ կանգնած էին Հայրենական մեծ պատերազմի սկզբի սինը:

Իհարկե, եթե նպատակ դը-նենք, կարելի է վատաբանել ամեն ինչ և ամենքին: Այսօր-վա բարձունքից անցյալի վրա կրակելը հեշտ է: Այսօր հեշտ է լինել թե արմատական և թե անպաշտոնական: Բայց պատ-մությունը մորից չես գրի: Ե-դա՞նք եղած է: Ավելի կարևոր է քաղաքակիրթ մարդկանց արժանի եզրակացություններ անել:

Ամբողջ աշխարհի աչքում, շարունակեց հոնտորը, մենք ներկայանում էինք որպես պո-տենցիալ ագրեսոր: Մեզ հետ ոչ ոք չէր ուզում գործ ունե-նալ: Հարկավոր էր շտապ կերպով և արմատական փո-խել իրավիճակը, հարկավոր էին մոր մոտեցումներ պաշտ-պանական շինարարության և տնտեսական մարմինների ֆունկցիաների քաժամման պայմաններում, առաջ նա, կուսակցությունը չպետք է խու-սափի արիություն պահանջվեց, որ մեր կուսակցության լիդե-րը հանդես գար հայտարարու-թյամբ, որտեղ շարադրված էր աշխարհի իրադրության ար-գնահատելի դեր է խաղացել մատական առողջացման գոր-ծողությունների ծրագիր: Դա սկիզբն էր այն բանի, որ այժմ աշխարհն անվանում է մոր քաղաքական մտածողություն:

Երբ ունեցողը հիշեցրեց, որ Մ. Ս. Գորբաչովը այն ժա-մանակ մեր երկրից ներկա-յացնում էր արտասահմանում, բանակցություններ էր վարում պրեզիդենտների և վարչապե-տների հետ որպես խՍՀՄ Կենտկոմի գլխավոր քարտու-ղար: Եվ հենց քաղաքական էր այն կանխավոր, որը մշակում էր բանակցություններում մեր դիրքորոշումների վերաբերյալ առաջարկները, հենց քաղաքու-նի մեր արտաքին գործերի միևնույնությանը, պաշտպանու-թյան միևնույնությանը, գլխա-վոր շտաբի, մյուս գերատես-չությունների գործունեության կողողմանտորը: Այդ նախ-տակների համար քաղաքու-նի համար ժամանակն էր հա-

մարում ընտրվեցի քաղաքորո-յի անդամ: Ինձ համեմատա-րվեցին պաշտպանական ճյուղե-րի հարցերը, սպառազինու-թյունների և միջազգային քա-ղաքականության ուղղված ծա-րանների իրացումը:

Հոնտորը ընդգծեց, որ 80-ական թվ

այլընտրական առաջարկությունները քննարկումը: Ինչ վերաբերում է կառավարությանը, ապա մա հնարավոր ամեն ինչ կանի, որպեսզի բնակչության առհասարակ լինի իրենից մեկտեղ: Դա անհրաժեշտ է չլուրջացնել: Առանձնապես ճշգրիտ մասնագետներին, որ կոմունիկացի արժանատիանցման պայմաններում միջոցառում է մշակույթի, կրթության ու առողջապահության ոլորտներին:

Ժողովրդական տնտեսության ուղղակի խիստ կառավարումից կառավարման բաղադրականության ձևավորման ամենելը բարդ ու անմիաձայնակ պրոցես է: Եվ այժմ, կառավարության ղեկավարի գնահատմամբ, դրա ամենապատասխանատու շրջանն է: Մասնավորապես ճշգրիտ մեծացող տղան տեսական անջատականության, ներկայի շուկաների ձգտելու մեծ վտանգ: Այդ վտանգը բաղադրական անջատականությունից պակաս չէ: Միայն ընդհանուր միտքեմական շուկան հնարավորություն կտա լիովին բացահայտելու յուրաքանչյուր հանրապետության կարողությունը: Այդ հանգամանքը անհրաժեշտ է հաշվի առնել միտքեմական մոր պայմանագիրը մշակելիս, որը հանրապետությունների կենսագործունեության ասպարեզը օրգանապես միավորելու նրանց միասնության հզորության հետ:

Կարծում եմ, վերջում ասաց Ն. Ի. Ռիժկովը, որ մենք XXVIII համագումար ենք եկել ոչ միայն սխաղների ու չկատարված խոստումների կոկտեյլ: Հինգ տարում շատ բան է արվել, որը լիակատար հիմունքով կարելի է գրանցել կուսակցության ակտիվի մեջ: Դրա հետ մեկտեղ երևում է ման հասարակության մեջ կուսակցության քաղաքական ակտիվության թուլացումը հաղթահարելու անհրաժեշտությունը: Դրա համար անհրաժեշտ է ակտիվացնել աշխատանքը, ամրապնդել խՍՀՄ-ի կապերը մասնակցների հետ:

Ներկա հաշվետվությունները, ասաց Վ. Ա. Մեդվեդևը, կուսակցական կյանքի ևս մի հորանունություն են, խորացող դեմոկրատացման նշան: 1985 թվականի ապրիլին կուսակցության որոշեցրած կուրսը միակնիշտ է համարում: Այստեղ միայն, որ այդ շրջադարձը ավելի շուտ չէր արվել: Նա չի ունեցել և չունի խելամիտ այլընտրանք: Ծագող դժվարու

ցիտն շուկան այդպիսով մարտավարական ու հազցված չի եղել: Ծառերի մեջ լուրջ ու հիմնավորված դժգոհություններ են կուսակցի մասնակցի հասցեին, որը դարձել է գաղափարական մրցում պաշտպանության: Հասարակական ուժերի բնույթացման պայմաններում տեղի է ունենում մասնակցի շերտավորման պրոցես:

Բայց անթույլատրելի կլինի անտարբերությամբ մնալ այն ամենին, ինչ տեղի է ունենում: Կուսակցությունը պետք է հասարակական գիտակցության վրա ներգործի առաջին հերթին կուսակցական մասնակցի միջոցով: Վերանայված է կենտրոնական կուսակցական մասնակցի ամբողջ համակարգը, որն ամբողջությամբ վերցված դարձել է ավելի բացառիկ, տպավորիչ, հատկապես «Պրավդա» թերթը: Մասնակցի մասին օրենքի ընդունումը առաջին պլան է մղում կոմունիստ լրագրողների հետ տարվող աշխատանքը, անցումը թեմատիկայից երկխոսության և համագործակցության: Առանձնապես կարևոր է նոր մոտեցումներ ցուցաբերել հեռուստառադիոհաղորդումների կազմակերպմանը, ամրապնդել դրանց նյութատեխնիկական բազան, մեծացնել պատասխանատվությունը հասարակության հանդեպ, սոցիալական և ազգային համաձայնության մասնակցների ծառայելու համար:

Կարևոր խնդիր է կուսակցության տեսական գաղափարական աշխատանքի ուժեղացումը, գաղափարախոսության մոդալիզացիան, անցյալի դրժմակերպելից նրա վճռական ազատումը, սոցիալիզմի ժամանակակից կոնցեպցիայի մշակումը: Դա ման լավագույն եղանակն է պաշտպանելու մեր գաղափարական ժառանգությունը, սոցիալիստական ընտրությունը, կոմունիստական հեռանկարը: Մեծացել է խՍՀՄ-ի մտավոր միասնությունը: Մենք մենք Սակայն մենք դեռևս չենք հասել տեսական գիտելիքների սկզբունքներին մեր մակարդակի: Սոցիալիզմի մեր կոնցեպցիայի ստեղծման խնդիրը կակտիվացվի գիտակցության մեր ծրագրի մշակման կապակցությամբ:

Ամենայն սրությամբ անցած տարիներին ծառացած էր գաղափարախոսական աշխատանքի մեր մոդելի անցնելու խնդիրը: Առաջ կուսակցությունը, լինելով վարչապետական համակարգի միջուկը, ան

շակի խաղերի մեջ թունդ ա տեղություն է առաջ բերում իր նկատմամբ: Հիմա, վերցնենք դատել մեր վերակառուցմանը, որը, ինչ խոսք, ամբողջովին ինչն է դրա պատճառը, ինչն է նրան խանգարում ու հակադրում: Ահա սա է համագումարի երկրորդականը, ինչպես ես այն տեսնում եմ:

Այնուհետև կուսակցության Կենտկոմի քարտուղարը կամ գաղափարական միջոցառումները կամ քաղաքականությունը հարցերի հանձնաժողովի աշխատանքի վրա: Որպես հանձնաժողովի մասնագետ, ասաց մա, ինչ մասնակցի եմ համարում քաղաքական մոր մտածողության մշակմանն ու հաստատման պրակտիկային, թեև չեմ չափազանցում իմ դերը:

Մենք ապրել ենք «սառը պատերազմի», սիստեմների դիմակադության, բրյկների դիմակադության, մշտական միջոցառումների և սպառնալիքի մի ամբողջ դարաշրջան: Այդ ամբողջ դարաշրջանը առաջադրեց մարդկային ցեղի մահկանացու լինելու հարցը: Այս ամենը հարկավոր էր վերախմտափոխել: Միջազգային քաղաքականության հանձնաժողովը երկար ժամանակ չէ, որ գործում է, բայց նրանով են փաստորեն անցել մեր մտածողության բոլոր հիմնական կոնցեպտուալ պրոբլեմները: Պատմելով հանձնաժողովի աշխատանքի մասին, երբեք ունեցողն ընդգծեց. գլխավորն այն է, որ արտաքին պայմանների կարգավորման միջոցով, այսօրվա ամբողջական աշխարհին մեր բաց ներկայանալու միջոցով մենք փոխում ենք ման տանք-քարոզական կլիման, միասնական հանրակրթության մեջ հոգևոր առողջ մթնոլորտի հաստատմանը:

Վերջին տարիներս իմ աշխատանքի առանձնակի ոլորտը խՍՀՄ Կենտկոմի քաղբյուրոյի բնույթումների հետ կապված նյութերի լրացուցիչ ուսումնասիրման հանձնաժողովն է: Ծանր, հոգեկեղծ աշխատանք է: Բայց այդ ընթացքում բարի ամուրը վերադարձվել է գրեթե մեկ միլիոն մարդու: Վերադարձվել է առանց կասկածների ու վերապահումների, այն հաստատ համոզմունքով, որ արդարություն է կատարվում, հաղթանակում է ճշմարտությունը: Իսկ ստալինականության մասին ճշմար

Դատելով հույզերի բորբոքվածությունից, համոզված եմ, որ ժամանակն է ճշմարտության, ժամանակն է կոմունիստների համագումարում էլ խոսել վե

կուսակցության Կենտկոմի քարտուղարը կամ գաղափարական միջոցառումները կամ քաղաքականությունը հարցերի հանձնաժողովի աշխատանքի վրա: Որպես հանձնաժողովի մասնագետ, ասաց մա, ինչ մասնակցի եմ համարում քաղաքական մոր մտածողության մշակմանն ու հաստատման պրակտիկային, թեև չեմ չափազանցում իմ դերը:

Մենք ապրել ենք «սառը պատերազմի», սիստեմների դիմակադության, բրյկների դիմակադության, մշտական միջոցառումների և սպառնալիքի մի ամբողջ դարաշրջան: Այդ ամբողջ դարաշրջանը առաջադրեց մարդկային ցեղի մահկանացու լինելու հարցը: Այս ամենը հարկավոր էր վերախմտափոխել: Միջազգային քաղաքականության հանձնաժողովը երկար ժամանակ չէ, որ գործում է, բայց նրանով են փաստորեն անցել մեր մտածողության բոլոր հիմնական կոնցեպտուալ պրոբլեմները:

Պատմելով հանձնաժողովի աշխատանքի մասին, երբեք ունեցողն ընդգծեց. գլխավորն այն է, որ արտաքին պայմանների կարգավորման միջոցով, այսօրվա ամբողջական աշխարհին մեր բաց ներկայանալու միջոցով մենք փոխում ենք ման տանք-քարոզական կլիման, միասնական հանրակրթության մեջ հոգևոր առողջ մթնոլորտի հաստատմանը:

Վերջին տարիներս իմ աշխատանքի առանձնակի ոլորտը խՍՀՄ Կենտկոմի քաղբյուրոյի բնույթումների հետ կապված նյութերի լրացուցիչ ուսումնասիրման հանձնաժողովն է: Ծանր, հոգեկեղծ աշխատանք է: Բայց այդ ընթացքում բարի ամուրը վերադարձվել է գրեթե մեկ միլիոն մարդու: Վերադարձվել է առանց կասկածների ու վերապահումների, այն հաստատ համոզմունքով, որ արդարություն է կատարվում, հաղթանակում է ճշմարտությունը: Իսկ ստալինականության մասին ճշմար

կուսակցության Կենտկոմի քարտուղարը կամ գաղափարական միջոցառումները կամ քաղաքականությունը հարցերի հանձնաժողովի աշխատանքի վրա: Որպես հանձնաժողովի մասնագետ, ասաց մա, ինչ մասնակցի եմ համարում քաղաքական մոր մտածողության մշակմանն ու հաստատման պրակտիկային, թեև չեմ չափազանցում իմ դերը:

Այսօր, վերջում ասաց խՍՀՄ Կենտկոմի քարտուղարը, շատ բան է կախված խիզախության չափից ու խղճի չափից, բայց ման մեր կենցաղում մեր ընթացման տառապանքներին արժանալիքն ունենալու ընդունակությունից: Իսկ դրա մեջ մեր մեր ընթացելու բան կա: Վերհիշենք. ոչ միայն դատարկ վաճառատնականները, այլև դատարկ հոգիներն են վերակառուցման պատճառը դարձել, հեղափոխական վերափոխումներ պահանջել: Եվ շատ անհարմար կլինի, եթե մենք դաժանամենք այդ հույսերին ու այդ հնարավորություններին, սկսենք գրադվել ինքնակերության, վտանգի եմթարկելով թե կուսակցության, թե երկրի նախատագիրը: Մենք կարիք ունենք ավելի շատ ընկերության, միասնության, միմյանց նկատմամբ վստահության ու համախմբվածության:

Երեկոյան հիստիք հետո մի խումբ պատվիրակներ խՍՀՄ XXVIII համագումարի անուհից պսակ դրեցին Վ. Ի. Լեհիցի դաժնարանին:

ԽՍՀՄ XXVIII համագումարի աշխատանքի երկրորդ օրը՝ հուլիսի 3-ը, ըստ էության հաշվետվությունների օր էր: Առավոտվանից՝ Կրեմլի համագումարների պալատում շարունակվեցին կուսակցության Կենտկոմի քաղբյուրոյի անդամների և անդամության թեկնածուների, Կենտկոմի քարտուղարների հաշվետվությունները, որոնք սկսվել էին միտքի օրը օրակարգի երկրորդ կետի համաձայն:

Նախագահողը՝ Ս. Ի. Գոբենկոն առաջինը ձայնը տվեց Լ. Ջալկովին:

Ես Կենտկոմ եկա աշխատելու, ասաց Կենտկոմի քարտուղարը, ապրիլյան պլենումից հետո՝ վերակառուցման գաղափարների ճշմարտացիությանը լրիվ համոզված, բանի որ որպես բանվորի որդի, որպես դիրեկտոր, որպես խորհրդային և կուսակցական աշխատող, իմ ճակատագրի վրա էի զգացել այն համակարգի ամբողջ անհեթեթությունը, որի պայմաններում մենք ապրում էինք: XXVII համագում

առաջին օրը օրակարգի երկրորդ կետի համաձայն: Այսօր, վերջում ասաց խՍՀՄ Կենտկոմի քարտուղարը, շատ բան է կախված խիզախության չափից ու խղճի չափից, բայց ման մեր կենցաղում մեր ընթացման տառապանքներին արժանալիքն ունենալու ընդունակությունից: Իսկ դրա մեջ մեր մեր ընթացելու բան կա: Վերհիշենք. ոչ միայն դատարկ վաճառատնականները, այլև դատարկ հոգիներն են վերակառուցման պատճառը դարձել, հեղափոխական վերափոխումներ պահանջել: Եվ շատ անհարմար կլինի, եթե մենք դաժանամենք այդ հույսերին ու այդ հնարավորություններին, սկսենք գրադվել ինքնակերության, վտանգի եմթարկելով թե կուսակցության, թե երկրի նախատագիրը: Մենք կարիք ունենք ավելի շատ ընկերության, միասնության, միմյանց նկատմամբ վստահության ու համախմբվածության:

Հետո քննարկվեցին Կենտկոմի քարտուղարը, շատ բան է կախված խիզախության չափից ու խղճի չափից, բայց ման մեր կենցաղում մեր ընթացման տառապանքներին արժանալիքն ունենալու ընդունակությունից: Իսկ դրա մեջ մեր մեր ընթացելու բան կա: Վերհիշենք. ոչ միայն դատարկ վաճառատնականները, այլև դատարկ հոգիներն են վերակառուցման պատճառը դարձել, հեղափոխական վերափոխումներ պահանջել: Եվ շատ անհարմար կլինի, եթե մենք դաժանամենք այդ հույսերին ու այդ հնարավորություններին, սկսենք գրադվել ինքնակերության, վտանգի եմթարկելով թե կուսակցության, թե երկրի նախատագիրը: Մենք կարիք ունենք ավելի շատ ընկերության, միասնության, միմյանց նկատմամբ վստահության ու համախմբվածության:

Դրա արդյունքները հաշտեցին: Դա ամենից առաջ աֆղանական պատերազմի ավարտն է, մոլորակի միջազգային կլիմայի ընդհանուր շերտացումը, ինչը հենվում է պնդիսի փողերի վրա, ինչպիսիք են Ժամն ու Ռեյկլայիկը, միջին ու փոքր հեռահալորության հրթիռների մասին պայմանագիրը, ռազմական վստահության միջոցառումների վերաբերյալ Ստոկհոլմի համաձայնագիրը: Վերջապես, դա ստորագրված հարձակողական սպառնալիքներին 50 տոկոս կրճատման վերաբերյալ պայմանագրի մշակման աշխատանքների ավարտումն է:

Խորհրդային Միության արտաքին քաղաքականության ակտիվության լրացուցիչ փաստարկներ դարձան անհարկի գաղտնիությունից հրաժարվելը, պաշտպանական բյուջի՝ հրապարակումը, զինված ուժերի կրճատման միակողմանի միջոցառումները: Եվ Խորհրդային Միությանը հավատարմությունը, ու ոչ միայն քաղաքագետները, այլև աշխարհի ժողովուրդները: Դադարեցին Խորհրդային Միության վրա մնալ որպես «չարիքի կայրություն»:

Ապա խՍՀՄ Կենտկոմի

առաջին օրը օրակարգի երկրորդ կետի համաձայն: Այսօր, վերջում ասաց խՍՀՄ Կենտկոմի քարտուղարը, շատ բան է կախված խիզախության չափից ու խղճի չափից, բայց ման մեր կենցաղում մեր ընթացման տառապանքներին արժանալիքն ունենալու ընդունակությունից: Իսկ դրա մեջ մեր մեր ընթացելու բան կա: Վերհիշենք. ոչ միայն դատարկ վաճառատնականները, այլև դատարկ հոգիներն են վերակառուցման պատճառը դարձել, հեղափոխական վերափոխումներ պահանջել: Եվ շատ անհարմար կլինի, եթե մենք դաժանամենք այդ հույսերին ու այդ հնարավորություններին, սկսենք գրադվել ինքնակերության, վտանգի եմթարկելով թե կուսակցության, թե երկրի նախատագիրը: Մենք կարիք ունենք ավելի շատ ընկերության, միասնության, միմյանց նկատմամբ վստահության ու համախմբվածության:

Վերջում Կենտկոմի քարտուղարն ասաց. կարծում եմ, որ ինչն քանի է վիճակվել աշխատել Գորբաչովի թիմում: Մենք աշխատել ենք ազնվորեն ու քարեխղճորեն, և ես չեմ ամաչում մաշել մարդկանց աչքերին: Պատմությունը մեզ կը դատի: Բայց ուզում եմ հաստատապես ասել. առաջ ընթանալ կարելի է միայն միասնաբար, համախմբման հիման վրա: Ես, ընկերներ, ձեզ կոչ եմ անում դրան:

Ամիջապես ասեմ, որ ինչն որքան եկան երեկվա գործունեները, որոնք պատեղ կարգացվեցին. խոսել իր մասին, իր աշխատանքի, իր դիրքորոշման մասին, — այսպես սկսեց հաշվետվությունը Ե. Կ. Կիզաչովը: — Ի՞նչ կարող էի ես ասել իմ աշխատանքի մասին, — շարունակեց խՍՀՄ Կենտկոմի քարտուղարը: — Այն պայմանականորեն կարելի է քաժանել երկու փուլի:

Քաղբյուրոյի հանձնարարությամբ ես վարում էի Կենտկոմի քարտուղարության աշխատանքը: Առաջին երեք տարիներին այն գործում էր ամբողջ ուժով: Զբաղվում էր ընթացիկ կյանքի հարցերով, իրականացնում Կենտկոմի պնդումների և քաղբյուրոյի որոշումների կատարման վերահսկողությունը: Մեն ուշադրություն էր դարձնում կարգերի հետ տարվող աշխատանքին: Դա դյուրին խնդիր չէր, բանի որ այդ ժամանակ զգալի թվով ղեկավարներ անվաղ գործողություններով վարկաբեկվել էին իրենց: Կուսակցական կազմակերպությունների ղեկավարություն էին երկտասարդ, բանիմաց աշխատողներ, որոնք ակտիվորեն ներգրավվել էին վերակառուցման գործընթացներում:

Թեև կային ման սխաղներ: Այն ժամանակաշրջանի կաղ

որեն վերադառնալու հասարակության մեջ կուսակցական թերությունները, որոնք խանգարում են ագրարային մարքեթական համայնքի զարգացմանը, գյուղի կյանքի կարևորագույն առնչակետն է հիմնա. հարցերի լուծմանը: Եվ, վտանգել գործ է գյուղացուն ազատություն տալը: Թող տնտեսի իր աշխատանքի արդյունքները: Բայց նրան հարկավոր են լավ տրակտոր, կոմբայն: Այնինչ նրա տնամերձը խաբեղված է, և չգիտե որտեղից կարելի է վերցնել տղաները, ցեմենտ, ռուբրիկ մեխ: Իսկ գյուղական ճանապարհները... Երկրի շատ ռեգիոններում քաղաքային է գյուղացիական կենսակերպը, շարունակվում է հոսքը գյուղից քաղաքներ: Միմյուր հնգամյակի չորս տարում գյուղատնտեսական ֆոնդերը փաստորեն չեն աճել: Մարդիկ գնացել են, տեխնիկան չի ավելացել: Հարց է ծագում, ինչի՞ հաշվին արտադրանք տրվի: Հաշվարկված է, որ միայն տեխնիկական զինվածության, վարձատրության և սոցիալական բարեկարգման մակարդակով արդյունաբերության հետ ագրարային էկոնոմիկայի հավասարեցման համար հարկ կլինի ավելի քան մեկուկես անգամ ավելացնել երկարատև ներդրումները: Ըստ որում, դրանց ավելացումը պետք է իրագործել. ոչ միայն ուղղակի դոտացիաների ձևով, այլ առաջին հերթին գների քաղաքականության միջոցով: Անկախաձայն գործընթացներին կը պատահի պլանային-շուկայական հարաբերությունները: Բայց ժամանակը չի ըսպատում:

Խոսելով անձնական գյուղացիական տնտեսությունների զարգացման հետաևակարների մասին, հետո քննարկվեցին Կենտկոմի քարտուղարության աշխատանքը: Առաջին երեք տարիներին այն գործում էր ամբողջ ուժով: Զբաղվում էր ընթացիկ կյանքի հարցերով, իրականացնում Կենտկոմի պնդումների և քաղբյուրոյի որոշումների կատարման վերահսկողությունը: Մեն ուշադրություն էր դարձնում կարգերի հետ տարվող աշխատանքին: Դա դյուրին խնդիր չէր, բանի որ այդ ժամանակ զգալի թվով ղեկավարներ անվաղ գործողություններով վարկաբեկվել էին իրենց: Կուսակցական կազմակերպությունների ղեկավարություն էին երկտասարդ, բանիմաց աշխատողներ, որոնք ակտիվորեն ներգրավվել էին վերակառուցման գործընթացներում: Թեև կային ման սխաղներ: Այն ժամանակաշրջանի կաղ

(Ughurçe, 2-րդ էջում)

Որպես պատվիրակներ համագումար են ուղարկված կոմունիստներ հասարակական կյանքի բոլոր հիմնական ոլորտներից, գործունեությամբ անհնարադրելի տեղաձայններից: Նրանցից 1005-ը կապատվիրակներն ունեցողներն էին 21,5 տոկոսը աշխատողներ արդյունաբերության, շինարարության մեջ, տրանսպորտում և կապի քննազատում: 483 պատվիրակներ (10,3 տո-

... րանի պատմությանը ներառել, որ նա հարունկեցի քաղաքական պայքարի կենտրոնում, ըստ որում որպես «պահպանողական» և գրեթե հակապետականությունը: Ես իրատես եմ: Ամենագիտավորն է վերականգնել փոխադրված ռուսական գործերի ասպարեզը: Երկիրը քաղաքական կաշուկայից կարիք ունի: Կուսակցության և միայն ավանգարդային կուսակցության հետ մենք կարող ենք առաջ շարժվել սոցիալիստական ճորայցման ուղիով: Հայկական եմ, որ կուսակցությունը մարքս-լենինյան կմնա:

Երբեք չեմ թաքցրել իմ դիրքորոշումը, ասաց Է. Ա. Շևարդճեան, եղել եմ և կլինեմ վերականգնման, Գորբաչովի կողմնակիցը, Ռասարական մտայնության, իրավական պետության կողմնակիցը: Հաշվետու լինել որոշակի գործերի մասին նշանակում է խոսել զբոսայգիների, ճանապարհների, այգիների մասին: Դրանք հարյուրների են հասնում այս հինգ տարվա ընթացքում: Հայկաճարար դա չէ էությունը: Գլխավորն այն է, թե մենք ինչ գաղափարներ բերեցինք, ինչպես էինք օգնում երկրին զուլի հանելու իր հիմնական դիրքերից:

Համոզված եմ, որ և կուսակցական աշխատողին, և դիվանագետին, և խորհրդային սպային իսկական պրոֆեսիոնալ է դարձնում անձնական պատասխանատվության զգացումը: Հենց այդ զգացումը, ինչպես նաև այն բանի ըմբռնումը, որ այսուհետև այսպես ապրել չի կարելի, թույլ տվեցին ընդունել և վերակառուցումը և արտաքին գործերի միջուկի պաշտոնին նշանակվելը:

Որպես այդպիսին ես եղել եմ, կամ և կլինեմ քաղաքական մտածողության, համաձայնության արժեքների առաջնության գաղափարի եռանդուն իրագործողը:

Այնուհետև միջուկում անդրադարձավ երկրի անվտանգության խնդրին: Համոզված եմ, որ մեր տերությանը հարկավոր են ուժեղ զինված ուժեր, ընդգծեց նա: Բայց կարելի է զինվել մինչև ատամները և վախենալ հարձակումից, իսկ կարելի է լինել վրստահ, որ բեզ վրա չեն հարձակվի, բանի որ քաղաքականությունն է փնտրել և ապահովել այնպիսի պայմաններ, երբ երկիրը չի ունենա հակառակորդներ ու թշվառներ:

Խորհրդային արտաքին քաղաքականությունը քիչ բան չէր փոխում: Հենց այդ զգացումը, ինչպես նաև այն բանի ըմբռնումը, որ այսուհետև այսպես ապրել չի կարելի, թույլ տվեցին ընդունել և վերակառուցումը և արտաքին գործերի միջուկի պաշտոնին նշանակվելը:

Խորհրդային արտաքին քաղաքականությունը քիչ բան չէր փոխում: Հենց այդ զգացումը, ինչպես նաև այն բանի ըմբռնումը, որ այսուհետև այսպես ապրել չի կարելի, թույլ տվեցին ընդունել և վերակառուցումը և արտաքին գործերի միջուկի պաշտոնին նշանակվելը:

... րանի պատմությանը ներառել, որ նա հարունկեցի քաղաքական պայքարի կենտրոնում, ըստ որում որպես «պահպանողական» և գրեթե հակապետականությունը: Ես իրատես եմ: Ամենագիտավորն է վերականգնել փոխադրված ռուսական գործերի ասպարեզը: Երկիրը քաղաքական կաշուկայից կարիք ունի: Կուսակցության և միայն ավանգարդային կուսակցության հետ մենք կարող ենք առաջ շարժվել սոցիալիստական ճորայցման ուղիով: Հայկական եմ, որ կուսակցությունը մարքս-լենինյան կմնա:

Դաշնակից պետությունների մեր դեկլարացիան Մոսկվա վարչապետի պաշտնադիր խորհրդակցությանը ժամանելը ընդունում եմ որպես հարգանքի տուրք մեր վերակառուցմանը, արտաքին քաղաքականությանը մտածողությանը: Նաև հարցնում եմ, թե դիվանագետները, միջուկում, բարձրագույն քաղաքական դեկլարություններ արդյոք վաղօրոք գիտեին, թե իրադարձություններն ինչպես կարգադրվեն Արևելյան Եվրոպայում, շարունակեց ելույթ ունեցողը: Այո, սկզբունքորեն այդ բոլորը մենք կամխատեսել էինք, ըզգում էինք, որ եթե լուրջ փոփոխություններ տեղի չունենան, բանը կհամարվի որդեգրական իրադարձությունների: Դեկլարավելով քաղաքական մտածողության սկզբունքներով, չէինք կարող միջամտել ուրիշ պետությունների գործերին:

Անդրադարձավ գերմանական հարցին, բանախոսը նշեց, որ իրեն հասկանալի է այն մտահոգությունը, որով մեզանում ընկալվում է Գերմանիայի միակողման պրոցեսը, նկատի առնելով այն հրկալայական զոհերը, որ մեր երկրի ժողովուրդները կրել են ֆաշիզմի դեմ մղված պայքարում: Նա հիշեցրեց, որ գերմանական հարցի կարգավորումը տեղի է ունենում մեր անմիջական մասնակցությամբ և չի կարող ընդունվել առանց խՍՀՄ-ի համաձայնության: Չորս մեծ տերությունների, գերմանական երկու պետությունների միջև ստորագրված համաձայնագիրը ներկայացվելու է խՍՀՄ Գերագույն խորհրդին:

Միջուկում վստահություն հայտնեց, որ մենք կարենք մեր Եվրոպայում, ռազմաքաղաքական այլ իրադրության մեջ, որի պայմաններում անհնար կլինի 39 թվականի կրկնությունը, որ Խորհրդային Միությունը միացրել էր Գերմանիայի հետ մատչելիությունը կհամագործակցի քաղաքականությունը:

Միջուկում վստահություն հայտնեց, որ մենք կարենք մեր Եվրոպայում, ռազմաքաղաքական այլ իրադրության մեջ, որի պայմաններում անհնար կլինի 39 թվականի կրկնությունը, որ Խորհրդային Միությունը միացրել էր Գերմանիայի հետ մատչելիությունը կհամագործակցի քաղաքականությունը:

Միջուկում վստահություն հայտնեց, որ մենք կարենք մեր Եվրոպայում, ռազմաքաղաքական այլ իրադրության մեջ, որի պայմաններում անհնար կլինի 39 թվականի կրկնությունը, որ Խորհրդային Միությունը միացրել էր Գերմանիայի հետ մատչելիությունը կհամագործակցի քաղաքականությունը:

... րանի պատմությանը ներառել, որ նա հարունկեցի քաղաքական պայքարի կենտրոնում, ըստ որում որպես «պահպանողական» և գրեթե հակապետականությունը: Ես իրատես եմ: Ամենագիտավորն է վերականգնել փոխադրված ռուսական գործերի ասպարեզը: Երկիրը քաղաքական կաշուկայից կարիք ունի: Կուսակցության և միայն ավանգարդային կուսակցության հետ մենք կարող ենք առաջ շարժվել սոցիալիստական ճորայցման ուղիով: Հայկական եմ, որ կուսակցությունը մարքս-լենինյան կմնա:

Միջուկում վստահություն հայտնեց, որ մենք կարենք մեր Եվրոպայում, ռազմաքաղաքական այլ իրադրության մեջ, որի պայմաններում անհնար կլինի 39 թվականի կրկնությունը, որ Խորհրդային Միությունը միացրել էր Գերմանիայի հետ մատչելիությունը կհամագործակցի քաղաքականությունը:

Միջուկում վստահություն հայտնեց, որ մենք կարենք մեր Եվրոպայում, ռազմաքաղաքական այլ իրադրության մեջ, որի պայմաններում անհնար կլինի 39 թվականի կրկնությունը, որ Խորհրդային Միությունը միացրել էր Գերմանիայի հետ մատչելիությունը կհամագործակցի քաղաքականությունը:

Միջուկում վստահություն հայտնեց, որ մենք կարենք մեր Եվրոպայում, ռազմաքաղաքական այլ իրադրության մեջ, որի պայմաններում անհնար կլինի 39 թվականի կրկնությունը, որ Խորհրդային Միությունը միացրել էր Գերմանիայի հետ մատչելիությունը կհամագործակցի քաղաքականությունը:

Միջուկում վստահություն հայտնեց, որ մենք կարենք մեր Եվրոպայում, ռազմաքաղաքական այլ իրադրության մեջ, որի պայմաններում անհնար կլինի 39 թվականի կրկնությունը, որ Խորհրդային Միությունը միացրել էր Գերմանիայի հետ մատչելիությունը կհամագործակցի քաղաքականությունը:

... րանի պատմությանը ներառել, որ նա հարունկեցի քաղաքական պայքարի կենտրոնում, ըստ որում որպես «պահպանողական» և գրեթե հակապետականությունը: Ես իրատես եմ: Ամենագիտավորն է վերականգնել փոխադրված ռուսական գործերի ասպարեզը: Երկիրը քաղաքական կաշուկայից կարիք ունի: Կուսակցության և միայն ավանգարդային կուսակցության հետ մենք կարող ենք առաջ շարժվել սոցիալիստական ճորայցման ուղիով: Հայկական եմ, որ կուսակցությունը մարքս-լենինյան կմնա:

Միջուկում վստահություն հայտնեց, որ մենք կարենք մեր Եվրոպայում, ռազմաքաղաքական այլ իրադրության մեջ, որի պայմաններում անհնար կլինի 39 թվականի կրկնությունը, որ Խորհրդային Միությունը միացրել էր Գերմանիայի հետ մատչելիությունը կհամագործակցի քաղաքականությունը:

Միջուկում վստահություն հայտնեց, որ մենք կարենք մեր Եվրոպայում, ռազմաքաղաքական այլ իրադրության մեջ, որի պայմաններում անհնար կլինի 39 թվականի կրկնությունը, որ Խորհրդային Միությունը միացրել էր Գերմանիայի հետ մատչելիությունը կհամագործակցի քաղաքականությունը:

Միջուկում վստահություն հայտնեց, որ մենք կարենք մեր Եվրոպայում, ռազմաքաղաքական այլ իրադրության մեջ, որի պայմաններում անհնար կլինի 39 թվականի կրկնությունը, որ Խորհրդային Միությունը միացրել էր Գերմանիայի հետ մատչելիությունը կհամագործակցի քաղաքականությունը:

Միջուկում վստահություն հայտնեց, որ մենք կարենք մեր Եվրոպայում, ռազմաքաղաքական այլ իրադրության մեջ, որի պայմաններում անհնար կլինի 39 թվականի կրկնությունը, որ Խորհրդային Միությունը միացրել էր Գերմանիայի հետ մատչելիությունը կհամագործակցի քաղաքականությունը:

մարտիկացի հայեր
հանքի մեջ, որը կը-
ւնէր հարազատութիւն
ժողովուրդին։

Հայաբանի գրու-
մբանց թեկնե-
րաբել էր. թե ին-
քս կհասեզարափա-
մը հանդիպելու է
այն ու թե կամե-
լիստեերի հետ:

[illegible]

10. արկելի աստուղ ի-
նձանցի ֆուրքովուս-

Եվ այսպես, վաղը Հոսիք Ե.
Լիմպիսկան աստղիներում կ'ան-
դիպեն Արզնեսիայի և ՔՅՀ-ի

Ներքե՝ որոշելու աշ-
խարհի քաղաքը:
Եւսոք Բարի քաղաքում

ՄԵՐԱՊԱՐԱԿ ԿՐՈՐԴ

Լար։ Կհանդիպեն Անգլա-
խառնալիքի Ֆոտորոլիստ-

**ՄԵՐԱՊԱՐԻ տեղակալի
պատշտմականությունը՝**

Հ. ԲԼՐՅԱՆ

Բեմյա (Մ)։ 21.45—
23.05— Մեր պրեսի-
դենտական միջկերպարու-
թյունահինկար, «Դաթո-
ղ» (Կրացնիտուտում)
23.45— նվագում է Վրաս-
տական կիտրակներով

Ընդ ծրագիր։ 16.00—

Րաջական հեռուստատե-
լուսային ծրագրի կրկնոր-
դ.35— Գեղարվեստական
«Կրակածխիները և
ններ»:
Բունական հեռուստատե-
լեկտրոն ծրագրի հաղոր-
մափոխակիսկ մինչև ծա-
նը:
ՍԵՅԵՔ

Ս հուլիսի

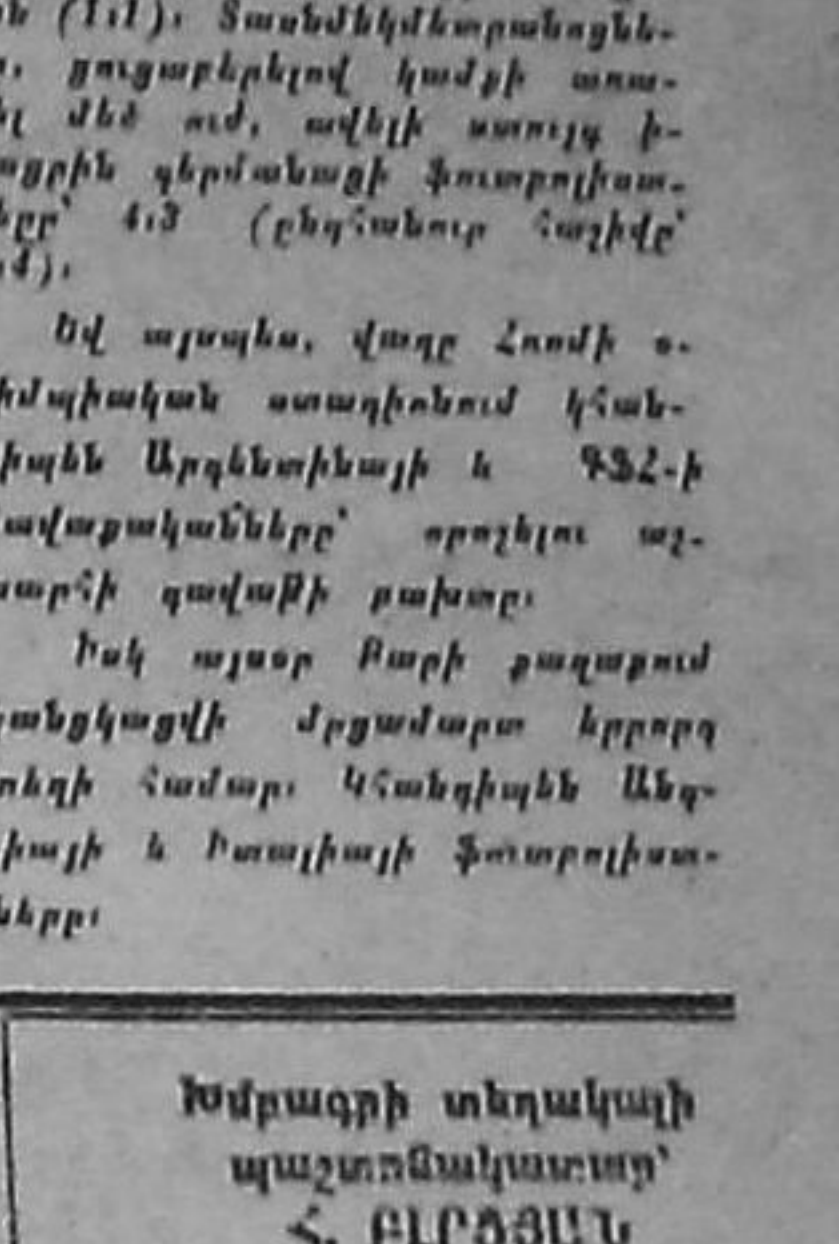
Ս — Վերին լուսեր շէ-
յան համար պետք է
լու: Հայկական ժողովր-

4 15 16 17

Կամբուջիայի հետ հանդիպում
ժբ ավելի բարդ կլինե՞ր
Գուցե Բեկինբաշեյան հե...

իրավացի է, առկային անգ-
 րիկների նման հանգրվանը խիստ
 վատ ու հատկապես արդեն
 անհանձնելի պատճառներ ա-
 ղովի բոլոր ֆուտբոլիստներին
 վերադառնալու համար անհան-
 ձնելի, անգիրտ ու պարզ կ
 ամսվան հետ։

րայացեալսմ Կիւրաքեմոսը իմ-
նց նկատմամբ, ինչպես որ
յիշէ խնկալեալ տղամարդկանց
մնակաւ եւ լրացողով ծանա-
ցիները լրացա՛նայտեցին հազիւ
եւ (11)։ Տասնեփնէրաւոցնե-
ր, ցուցարեղով կամքի առա-
ւել մեծ ուժ, ապին ստորի ի-
տորին զերանանքի ֆուտորիա-

0 1 0 1 0 1 - 0 2 21.00 - 21.45 -

23.03—Մեր արժեքների մասին Վրացական վարչապետության հեռուստատեսությամբ հեռարձակումը (Վրացահեռուստատեսություն), 23.45—Երեւանի քաղաքացիական պաշտպանության մասին

Երկրորդ ծրագիր: 18.00—
20.35.Վրացական հեռուստատե-
լուսիայան առաջին ծրագրի կրկնը-
րում: 20.35— Գեղարվեստական
կինեկոյն՝ «Կապուշինները և
լեռնականները»:

15.00-ր

ԼՍԵՅԵՔ

ԵՐԿՈՒԾԱԲՈՒ

Չ հալիսի

18.30 — վերջին րաբեր: «Զե-

Հիմնականում համար պետք է
պայմանել: Հաշվական ժողովուրդ-
դական երգեր:

Տ. Լեւոնյան փողոց № 14:
8-95-30:

AH | ՈՒԿ: 02956

12 13 14 15 16 17

ԴԻՏԵՑԵՔ

ԵՐԿՈՒԾԱԲԻ

9 հուլիսի

Առաջին ծրագիր: 11.35— Դպրոցական արձակուրդների օրերին: Շիրակարան հեռուստատեսային կինոդահլիճ պատանեկության համար: Վրացական զեղարվեստական կինոնկար՝ «Բանաստեղծի օրաներ»: 13.00— Կեսօրին, 15.50— Ինֆորմացիոն թղթերում: 16.00— Հեռուստապատերձաց: Մամբլմատիկա (տնային առաջադասուների վերլուծություն): 16.30— Պայիտրվա: 16.50— Վազիրազրական հեռուստակինոնկար՝ «Լեռնային վերինառն»: 17.00— Հայապարտություններ: 17.05— Երգում է «Գիրամիրդան համույթը (երկուսում): 17.45— Դպրոցականների համար: Մենք և բնությունը: 18.35— «Թրիխոյան արշալույսները մանկական սիրողական կինոկարների միջազգային փառատոն: 18.50— Եմրազրությունում համակ ստացվեց... 19.30— Միջազգային զրգեր: 20.00— Կսվերային երաժշտության համերգ: 21.00— Վրեմյա (Մ): 21.45— Կլրերակել: 23.05— Մեր պրեմիերան: Վրացական ժազերադան հեռուստակինոնկար՝ «Դաթուի սաղար» (Վրաց հեռուստա-թիվ): 23.45— Եվազում է Վրաստանի պետական կվարտետը:

Երկրորդ ծրագիր: 16.00— 20.35՝ Վրացական հեռուստատեսության առաջին ծրագրի կրկնորդում: 20.35— Գեղարվեստական կինոնկար՝ «Կրակվոյները և լեռնակահները»:

Կեմերովական հեռուստատեսության երկրորդ ծրագրի հաղորդիչ պրեմիալատիկա մինչև ժամը 15.00-ը:

ԼՍԵՑԵՔ

ԵՐԿՈՒԾԱԲԻ

9 հուլիսի

18.30— Վերին լուսեր: «Լեռնակարյան համար պետք է պայմարի»: Հայկական ժազերական երգեր:

Մեր ՀԱՍՏԵՆ՝ Թրիխոյ 99, Լեռնի փողոց 36 14
ՀԵՐԱՆՈՍ. ընդունարան 99-99-39:

ХОРУДАИН ВРАСТАН
ИНДЕКС 68445

№: 02956

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17